

КЛАСТЕРНИЙ АНАЛІЗ В УПРАВЛІННІ МІЖДЕРЖАВНИМИ ТРУДОВИМИ МІГРАЦІЯМИ НАСЕЛЕННЯ

На сучасному етапі проблема міграційної політики є надзвичайно гострою для України. В умовах низького рівня заробітної плати та поширення безробіття, трудові міграції за кордон стають для багатьох верств економічно активного населення одним із небагатьох засобів підвищення рівня життя та уникнення бідності. Найчастіше під час туристичної поїздки, або залишаючись після закінчення терміну офіційного перебування в іншій країні, наші співвітчизники працюють там, як правило, нелегально. Процес такої міграції носить стихійний характер і є мало вивченим. Те, що туристичні візи – лише спосіб перетинання кордону, свідчить про незадовільну державну міграційну політику. Результатом цього стала соціальна незахищеність трудових мігрантів на випадок втрати працездатності за різними причинами, низька заробітна плата, робота не по кваліфікації і т.п.

В сучасних умовах особливої гостроти набувають проблеми визначення реальних масштабів трудової міграції, налагодження повноцінного інформаційного забезпечення дослідження цього явища, вивчення процесу формування обсягів і напрямків міграційних переміщень, оптимізації міграційних потоків, удосконалення системи заходів щодо соціального захисту мігрантів, прогнозування майбутніх масштабів міграційних переміщень. В таких умовах основна задача дослідження полягає в обґрунтуванні вибору економіко-математичних моделей для забезпечення усього циклу організації робіт із створення системи дослідження міграційних переміщень населення.

При аналізі й прогнозуванні соціально-економічних явищ дослідник досить часто зіштовхується з багатомірністю їхнього опису. Тому методи багатомірного аналізу - найбільш діючий кількісний інструмент дослідження соціально-економічних процесів, описуваних великим числом характеристик. До таких методів і відноситься кластерний аналіз.

Доцільність застосування методів кластерного аналізу в міграційних дослідженнях продиктована насамперед тим, що вони допомагають побудувати науково обґрунтовані класифікації, виявити внутрішні зв'язки між одиницями сукупності, що спостерігається. Крім того, методи кластерного аналізу можуть використовуватися з метою стиску інформації, що є важливим чинником в умовах постійного збільшення й ускладнення потоків статистичних даних. Наприклад, метою дослідження є визначення міграційної готовності деяких професійних груп населення (медиків, освітян тощо). Таким чином, саму сукупність об'єктів (осіб однієї професії) необхідно розділити на кластери, тобто визначити групи схожих об'єктів – за організаціями, де вони працюють, за регіонами або за демоекономічними характеристиками. Такий розподіл можливий дивизимним (поділяючим) методом кластерного аналізу.

У кластерному аналізі для кількісної оцінки подібності вводиться поняття метрики. Подібність або відмінність між об'єктами, що класифікуються, встановлюється в залежності від метричної відстані між ними. Однак, якщо вихідні ознаки являють якісну характеристику досліджуваної сукупності даних і прямо числовими величинами не вимірюються, то використовується ранжирування вихідних даних. Наприклад, складно виміряти міру подібності між чоловіком і жінкою (якісні характеристики індивідуумів, які не мають кількісного вираження). Однак, як відомо, останнім часом можливість знайти роботу за кордоном (наприклад, в Італії) для жінок простіше, ніж для чоловіків. Тобто ми не повинні заперечувати розподіл на групи для дослідження тільки через те, що це не можливо виразити кількісною мірою. В такому випадку і пропонується використовувати такі міри подібності як коефіцієнти кореляції.

Використання методики кластерного аналізу дозволить аналізувати міграційні процеси ще на етапі їх формування, і забезпечить можливість уникнути помилок в управлінні величиною та структурою міграційного потоку, що є особливо важливим у сучасних умовах розвитку суспільства.